

HUKUK MUHAKEMELERİ YASASI'NDA YARGICIN TAZMİNAT SORUMLULUĞU

LIABILITY TO DAMAGE OF THE JUDGE IN CIVIL PROCEDURES LAW

İlker Hasan DUMAN*

1. GENEL OLARAK¹

HMK. MD. 46-49 hükümleriyle, 1086 sayılı Kanunun 573-576'ncı maddelerinde düzenlenen yargıcın kusurlu davranışlarından, ilk aşamada Devletin sorumlu tutulamayacağı, yargıcın şahsen sorumlu tutulması gerektiği yönündeki kuraldan ayrılmış ve yargıcın yargılama faaliyeti esnasında vermiş olduğu zararlardan, ilk planda Devlete karşı tazminat davası açılması ilkesi kabul edilmiştir. Devlet, daha sonra ödediği tazminatı almak için, kusurlu yargıca dönüp isteyecektir. Yeni düzenleme ile yargıçların hukuki sorumluluğuna ilişkin durum, idarenin memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri eylem ve yaptıkları işlemlerden birinci derecede Devleti sorumlu tutan ve daha sonra da Devletin sorumlu kişiye dönüp istemesini benimseyen, Anayasa'nın 129. maddesinin beşinci fıkrası hükmüne de uygundur².

* Avukat, İstanbul Barosu

¹ Kaynakça: İlker Hasan Duman, Yargıcın Tazminat Sorumluluğu, Antalya Barosu Dergisi, sayı. 2000/10; İlker Hasan Duman, Konu ve Sorunlarda Hukuk Devleti, Kartal-2003, sf. 317-331; Orhan Özdeş, Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu ve Devlet, Danıştay Dergisi, sayı 1971/2; Sezai Aydınalp, Hâkimin Hukuki Sorumluluğu, Adalet Dergisi, sayı 1990/2; Şerafettin Elmacı, Hâkimlerin Hukuki Sorumluluğu Rejiminin Cumhuriyet Savcıları Bakımından Uygulanması, Adalet Dergisi, sayı 2010/5; Erhan Günay, Yargısal Görevlerinden Dolayı Hâkimlerin Tazminat Sorumluluğu ile Hâkimlere, Cumhuriyet Savcılarına ve Avukatlara Karşı İşlenen Hakaret Suçları, Ankara 200; İsmail Hakkı Karafakih, Hâkimlerin Verdikleri Kararlardan Dolayı Şahsen ve Devletin Dolayısıyla Mesuliyeti, SBFD, sayı 1956; Ahmet Kılıçoğlu, Hâkimlerin Hukuki Sorumluluğu, AÜHFD, sayı 1973/1-4; Saim Üstündağ, Medeni Yargılama Hukuku, İstanbul 1974; Mehmet Akif Tutumlu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Ankara 2011.

² Yasanın Gereğesi.

II. SORUMLULUĞUN ESASLARI

A. Davacı

Yargıcın karar, eylem ve davranışından zarar gören gerçek veya tüzelkişidir.

B. Davalı

Yargıçların yargılama faaliyetinden meydana gelen zararlardan dolayı Devlet aleyhine tazminat davası açılabilir. Davalı, Adalet Bakanlığı değil, Devlet; yani Hazine'dir (yani, Maliye Hazinesi).

Artık, yargıçların görevleri sırasında verdikleri zararlardan dolayı Devletin birinci derecede sorumlu tutulabileceğine ilişkin açık bir hüküm bulunmaktadır. Böylece, yargıçların hukuksal sorumluluğuna ilişkin kurallar daha kolay ve somut biçimde işleyebilecektir. Yargıçlar maddi açıdan Devlete göre sınırlı bir güce sahip olduğundan, davacı davasını kazansa bile zararlarının tümünü tazmin ettirememesi durumu ortaya çıkabilir. Zararları karşılayamayacak durumda olan yargıcın bu durumu, zarara uğrayanların dava etme isteklerini ortadan kaldıracaktır. Yasa koyucu, yaklaşık olarak, yargıçla devleti birlikte sorumlu tutmuştur. İlk aşamada davaya Devlet muhatap olacaktır. Ancak mahkeme, davanın açıldığını kendiliğinden yargıca bildirecektir. Sonra, Devlet, yargıca dönüp, ödediği tazminatı isteyecektir. Burada Devlet ile yargıcın sorumluluğu hukukun genel ilkelerine ve adalete uygun biçimde düzenlenmiştir. Bütün bu gerekçelerin ötesinde, yasa koyucunun devletin sorumluluğunu yargıcın önüne almasında, düzenlemenin Anayasa md. 129/5 düzenlemesine paralellik kurma yönündeki tercihini de dikkate almak gerekir.

C. Tüm yargıçlar

HMK'nda "yargıçların hukuksal sorumluluğu"nu düzenleyen maddelerde geçen "yargıç" kavramı, genel anlamda kullanılmıştır. Buna yargı yetkisini kullanan tüm yargıçlar dahildir. Örneğin ilk derece mahkemesi yargıçları, bölge adliye mahkemesi yargıçları, Yargıtay ve Danıştay başkan ve üyeleri, ceza mahkemesi yargıçları da buraya dahildir³.

³ Böylece 1086 sayılı Usul Yasası dönemindeki tartışma sona erdirilmiştir. Zira, o dönemde, idari yargı yargıçlarının da HUMK. Md. 573-576 kapsamına gireceği ancak Yargıtay kararıyla belirlenmişti. 573-576'daki düzenlemelerin Yargıtay üyelerini kapsamayacağı konusunda Yargıtay kararları bulunmaktadır. 6100 sayılı HMK bütün bu tartışma ve belirsizlikleri ortadan kaldırmıştır.

Zorunlu tahkimle ilgili olarak hakem sıfatıyla hareket eden yargıçlar hakkında HMK. md. 46-49 hükümleri uygulanacaktır. Bunun dışında söz konusu özel sorumluluk hükümleri hakemler hakkında uygulanmayacaktır.

HUMK. md. 46-49 hükümleri, yargıcın, yargısal faaliyetinden değil de, idari faaliyetlerden dolayı verdiği zararlar için uygulanmayacaktır. Zira Yasa açık bir biçimde yargıcın yargı erkini kullanması dolayısıyla neden olduğu zararları kapsamaktadır. İdari faaliyet nedeniyle meydana gelen zarar hizmet kusurundan doğmuşsa, Adalet Bakanlığı aleyhine tam yargı davası açılabilir.

İdari faaliyet nedeniyle meydana gelen zarar yargıcın kişisel kusurundan doğmuşsa, yargıç aleyhine genel hükümlere göre dava açılabilir.

Savcı yargı erkini kullanmadığı ve dolayısıyla yargısal faaliyet icra etmediğinden, yargıçların hukuksal sorumluluğuna ilişkin hükümler onlar için uygulanmayacaktır.

D. Sorumluluğu Gerektiren Nedenler

Yargıçların hukuksal sorumluluğunu gerektiren nedenler, HMK. Md. 46'da genel olarak belirtilmemiş, tahdidi olarak sayma yoluna gidilmiş, böylece, yargıçların daha ağır bir sorumluluk rejimiyle karşılaşmaları engellenmek istenmiştir.

Tazminatı gerektiren durumların ortak özelliği, yargıcın yargısal faaliyeti sırasında kasten veya ağır ihmâl sonucu bir zarara yol açmasıdır. Sorumluluk kasıt veya ağır ihmâl sınırlanmamış olsaydı, yargıç karar verirken, kendisini tazminat davası tehdidi altında hissedebilirdi; bunun sonucunda da görevini gereği gibi yapamazdı, yargı erki etki altında kalabilirdi; adalet sarsılabilir; kötü niyetli insanlar mahkemelerin çalışmasına ve adaletin dağıtılmasına engel olabilirdi.

Yasa sorumluluk nedenlerini aşağıdaki gibi saymıştır:

a) Kayırma veya taraf tutma yahut taraflardan birine olan kin veya düşmanlık sebebiyle hukuka aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması:

aa.Yargıcın taraflardan birine olan kin ve düşmanlığı, verilen kararın mutlaka hukuka aykırı olmasını gerektirmez. Kin ve düşmanlığa rağmen karar hukuka aykırı olmayabilir. Başka bir anlatımla, bir taz-

minat sorumluluğu doğması için, hukuka aykırı hüküm ve karar verilmesinin, yargıcın taraflardan birine olan kin ve düşmanlıktan kaynaklanması gerekir. Taraflardan biri ile yargıcın dostluğu veya düşmanlığı yargıcın reddi nedeni sayılmıştır (HMK. Md.36/d).

bb. Kin ve düşmanlıkla hukuka aykırılık oluşturulmaması gereken yalnız hükümler değil, aynı zamanda usule ilişkin verilen kararlar ile ara kararları için de geçerlidir.

cc. HMK. md. 46'nın yeni düzenlemesi, "kanuna ve adalete aykırılık" kavramları yerine "hukuka aykırılık" kavramına yer vermiştir. Bununla, yasaya aykırılığın dikkate alınmayacağı anlamı çıkarılamaz. Belki de daha geniş yorumlamayı gerektirir. Örneğin, yasanın yalnız sözü değil, özü de dikkate alınacaktır. Bilimsel görüşler, içtihadı birleştirme kararları, yerleşmiş başka yargı kararları da dikkate alınacak demektir. Hatta Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin benzer konularda verdiği kararları da göz önünde bulundurmak gerekecektir.

b) Sağlanan veya vaat edilen bir menfaat sebebiyle kanuna aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması:

aa. Sağlanan veya vaat edilen bir yarar nedeniyle yasaya aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması gerekir.

bb. Söz konusu eylem rüşvet suçunu oluşturur.

cc. Yararın karardan önce veya sonra sağlanmış veya vaat edilmiş olması önemli değildir.

dd. Söz konusu yararın sağlandığı her türlü delille ispat edilebilir.

ee. Sağlanan ve vaat edilen yarar ile yasaya aykırı hüküm veya karar arasında nedensellik bağı bulunmalıdır.

c) Farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olması:

aa. Yargıç, farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir yasa kuralına aykırı karar veya hüküm vermiş olmalıdır.

bb. Bu kadar kesin ve açık aykırılık, ancak kasıt veya ağır ihmalle meydana gelebilir.

cc. Sözü edilen yasaya aykırılık, olaya uygulanacak yasa içindir. Davanın taraflarının yanlış bir yasa kuralına dayanmış olması, yargı-

cın doğru yasa kuralını bulup onu doğru biçimde uygulama zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

dd. Bent hükmü hukuka aykırılıktan değil, yasaya aykırılıktan söz ettiğinden, içtihadı birleştirme kararı, bilimsel ve yargısal görüşlere aykırılık sorumluluk gerektirmeyecektir. Sorumluluğu gerektiren, olaya uygulanacak yasa ve Anayasa kuralı ihlal edilerek karar verilmiş olmasıdır.

ç) Duruşma tutanağında mevcut olmayan bir sebebe dayanılarak hüküm verilmiş olması:

aa.Yargıç, soruşturma ve yargılama işlemlerinin yapılmasıyla, iki tarafın veya diğer ilgililerin sözlü açıklamalarını, gerekirse özet olarak tutanağa kaydettirir. Ön inceleme, soruşturma ve yargılama işlemleri, ancak tutanakla ispat olunabilir (HMK. md. 154/I, 156).

bb.Tutanakta yer almayan bir konuya dayanarak karar verilemez.

cc.Duruşma sırasında söylenmekle birlikte tutanağa geçmemiş olan bir konu gerekçe yapılarak karar verilemez.

dd. Duruşma tutanağına aykırı karar verilmesi yargıcın basit bir ihmaline değil kasıt veya ağır kusurlu hareketine dayanması gerekir.

d) Duruşma tutanakları ile hüküm veya kararların değiştirilmiş yahut tahrif edilmiş veya söylenmeyen bir sözün hüküm ya da karara etkili olacak şekilde söylenmiş gibi gösterilmiş ve buna dayanılarak hüküm verilmiş olması:

Yargıç, kasten veya ağır kusurla, duruşma tutanaklarını (örneğin tanık anlatımlarının değiştirilmesi, duruşmaya gelmeyen tarafın gelmiş gibi gösterilmesi, taraf ifadelerinin sonradan değiştirilmesi, alınmamış bilirkişi raporuna göre hüküm kurulması, dinlenmemiş bir tanığın dinlenmiş gibi gösterilmesi) veya kararları değiştirdiğinde veya söylenmeyen bir söz hüküm ya da karara etkili olacak şekilde söylenmiş gibi göstermesi ve buna dayanılarak hüküm vermiş olması durumunda tazminatla sorumlu olur.

e) Hakkın yerine getirilmesinden kaçınılmış olması:

aa. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz (Anayasa md. 36/II).

bb. Yargıç, kasıt veya ağır kusurla, kabulü gereken dilekçeyi haklı neden olmadan reddederse, görülmeye hazır ve sırası gelmiş olan bir davaya <inandırıcı gerekçelere sahip olmadığı halde> bakmazsa veya benzer biçimde hakkı yerine getirmese... hukuken sorumlu olur. Hakkı yerine getirmekten kasıt, gerek maddi hukuk ve gerekse usul hukukunda taraflara tanınan haklardır. Yargıç bu hakların yerine getirilmesinden kaçınamayacaktır.

E. Sorumluluğu Gerektiren Nedenlerin Yargılama Faaliyetinden Kaynaklanması

Yargıcın hukuksal sorumluluğundan söz edilebilmesi için, yukarıda yasanın "saydığı" sınırlı sayıdaki nedenlerin yargıcın yargılama faaliyetinden kaynaklanması gerekir.

F. Sorumluluğun Koşula Bağlanması (HMK. 46/II).

1. *Tazminat davasının açılması, yargıca karşı bir ceza soruşturmasının yapılması yahut mahkûmiyet kararı verilmesi koşuluna bağlanamaz: Yargıçların yargılama faaliyetinden kaynaklanan sorumluluk davasının açılması, aynen diğer sorumluluk davalarında olduğu gibi o konuda ceza davasının açılması ya da mahkûmiyet koşuluna bağlanamayacaktır. Bu konuda yürürlükteki Borçlar Kanunu'nun 53. maddesindeki sistem geçerli olacaktır. Düzenleme hukuk önünde eşitlik kuralının da gereğidir. Sorumluluk hukuku yönünden bir eylemin suç oluşturması zorunlu olmayıp haksız eylem kategorisine girmesi gerekli ve yeterlidir. Şu kadar ki yargılama faaliyetinden sorumluluğun doğması için ağır kusurun varlığı şarttır⁴.*
2. *Yargıcın davranışından zarar gören kişi, hukuki yollara, örneğin kanun yoluna başvurarak zararı engelleme olanağı bulunmasına karşın, bunu yapmamışsa, bu durum tazminat istemenin koşulu sayılmayacaktır: Bu düzenleme olmasaydı, bu davaların açılabilme olanağı çok sınırlanmış olacaktı. Yasa yollarına başvurulmamış olmasına rağmen sorumluluk davasının koşullarının oluşmuş olması durumunda davanın açılmaması hak arama özgürlüğü ile bağdaşmaz.*

G. Zarar Doğması

1. HMK. md. 46'da yazılı nedenler bulunsa bile, bir zarar doğmamışsa, yargıcın hukuksal sorumluluğuna gidilemeyecektir.

⁴ Yasanın Adalet Komisyonu Gereği.

2. Zarar, maddi olabileceği gibi manevi de olabilir. Kasıt veya ağır kusura dayanan aykırı davranışların kişilik değerlerine zarar verdiği takdirde manevi tazminata karar verilebilecektir.

H. Zararla Yargıcın Karar Ve Eylemi Arasında Nedensellik Bağı Bulunması

Yargıç, yargısal faaliyet icra ederken, md. 46'da sayılan eylem, davranış ve kararlarıyla (ki bunların tamamı kasıt veya ağır ihmal ile işlenebilir) ya da açık suistimalle verdiği zarardan sorumlu olacaktır.

Zararla yargıcın kasıt veya ağır kusurlu yargısal faaliyeti arasında nedensellik bağı bulunmalıdır. Yargıcın yargısal faaliyeti olmasa bile yine davacının zararı meydana gelecek idiyse bu durumda nedensellik bağından söz edilemez.

III. DAVALARIN AÇILACAĞI MAHKEME

Devlet aleyhine açılan tazminat davası, ilk derece ve bölge adliye mahkemesi hâkimlerinin fiil ve kararlarından dolayı, Yargıtay ilgili hukuk dairesinde; Yargıtay Başkan ve üyeleri ile kanunen onlarla aynı konumda olanların fiil ve kararlarından dolayı Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda açılır ve ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülür (HMK. Md. 47).

Yargıçların sorumluluğu nedeniyle açılan tazminat davası, sıradan bir tazminat davası gibi değerlendirilmemelidir. O nedenle, gerek Devlet aleyhine açılan tazminat davasında, gerekse Devlet tarafından yargıca karşı açılacak dönüp isteme (rücü) davasında, yargıçlar için ayrıca bir teminat oluşturmak amacıyla, bu davalar için Yargıtay'ın görevli olması kabul edilmiştir. Buna göre, ilk derece ve bölge adliye mahkemesi yargıçlarının eylem ve kararlarından dolayı Devlet aleyhine açılacak tazminat davası, dava konusuna göre karar temyiz edilse idi, temyiz incelemesi Yargıtay'ın hangi hukuk dairesinde yapılacak idiyse, o hukuk dairesinde, Yargıtay başkan ve üyeleri ile kanunen onlarla aynı konumda olanların eylem ve davranışlarından dolayı açılacak tazminat davası da Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda açılacaktır.

IV. TEMYİZ MERCİİ

Yargıtay ilgili hukuk dairesinin tazminat davası sonucunda vermiş olduğu kararlara ilişkin temyiz incelemesi Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca; bu Kurulun ilk derece mahkemesi sıfatıyla tazminat da-

vası sonucunda vermiş olduğu kararlara ilişkin temyiz incelemesi ise Yargıtay Büyük Genel Kurulunca yapılır (HMK. md. 47).

V. DAVA DİLEKÇESİ

Tazminat davası dilekçesinde hangi sorumluluk sebebine dayanıldığı ve delilleri açıkça belirtilir; varsa belgeler de eklenir (HMK. md. 48/I).

Devlete karşı açılacak tazminat davasında, dava dilekçesinde sınırlı/sayıli olarak belirtilen sorumluluk nedenlerinden hangisine dayanıldığı, bunu ispat etmek için başvurulacak deliller belirtilecek ve var olan deliller dilekçeye eklenecektir. Davaya bakan mahkeme, bu konularda eksiklik görürse, bu eksikliğin giderilmesi için ilgiliye süre vermeden, dilekçenin reddine karar vermeyecektir: Eksikliklerin tamamlanabilmesi olanaklı ise davacıya süre verilerek eksikliğin tamamlanması, dilekçede süre verilerek giderilemeyecek nitelikte bir eksiklik var ise dilekçenin reddedilmesi gerekecektir.

Mahkeme, inceleme ve araştırmasını evrak üzerinde değil, duruşmalı yapacaktır. Tanık dinletme be bilirkişiden görüş alma dahil, usul hukukunda taraflara tanınan tüm haklar kullanılacaktır.

Açıkça yetki verilmemiş ise vekil; yargıçların eylemleri nedeniyle Devlet aleyhine tazminat davası açamaz ve takip edemez (HMK. Md. 74). Bunun için dilekçe bir avukat tarafından yazılmış ise veya davacı davasını bir avukatla takip ediyorsa, vekaletnamesinde sözü edilen yetkinin bulunup bulunmadığına bakılacaktır. Yetki yoksa, bunun tamamlanması olanağı bulunduğundan, davacı tarafa makul bir süre verilecektir. Bu konu UMK. md. 114/e-f gereğince dava koşulu ise de, aynı Yasanın 115/II gereğince "giderilmesi olanaklı" bir eksiklik görülecek ve eksikliğin giderilmesi için makul kesin süre verilecektir. Buna rağmen eksiklik giderilmezse, dava "dava şartı yokluğu" nedeniyle reddedilecektir.

Hemen belirtelim ki, avukatın vekaletnamesinde bulunması gereken özel yetki, HMK. Md. 46-49 gereğince açılacak davalar için gereklidir. Yargıcın yargıçlık göreviyle ve yargısal çalışmalarıyla ilgisi olmayan bir nedenle aleyhine (genel hükümlere göre) tazminat davası açılmasına neden olması durumunda, davayı açan ve takip eden vekilin bu konuda özel yetkisinin bulunması gerekmektedir.

VI. DAVANIN İHBARI

Mahkeme, açılan tazminat davasını, ilgili hâkime resen ihbar eder (HMK. md. 48/II).

Davayı ihbar ile ilgili kısa açıklama: Taraflardan biri davayı kaybettiği takdirde, üçüncü kişiye veya üçüncü kişinin kendisine rücu edeceğini düşünüyorsa, tahkikat sonuçlanıncaya kadar davayı üçüncü kişiye ihbar edebilir. Dava kendisine ihbar edilen kişinin de aynı şartlarda bir başkasına ihbarda bulunması mümkündür ve bu şekilde ihbar tevali ettirilebilir. İhbar yazılı olarak yapılır; ihbar sebebinin gerekçeleriyle birlikte açıklanması ve yargılamanın hangi aşamada bulunduğu belirtilmesi gerekir. Davanın ihbarı sebebiyle yargılama bir başka güne bırakılmaz ve ihbarın tevali etmesi gibi zorunlu olan durumlar dışında süre verilemez. Dava kendisine ihbar edilen kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı olan taraf yanında davaya katılabilir. İhbar edilen davada verilen hükmün ihbar eden kişiye etkisi hakkında 69 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü kıyasen uygulanır (HMK. md. 61-64).

Devletin aleyhine açılan tazminat davasına bakan mahkeme, bu davayı, sorumlu yargıca kendiliğinden ihbar edecektir.

Dava kendisine ihbar edilen yargıç, davalı Devlet yanında davaya katılabilir.

Yargıç, böylece, görülmekte olan davada, yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olacak, açıklama yapabilecek, ispat hakkını kullanabilecek, mahkemeden, açıklamalarını dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini isteyebilecektir (HMK. md. 27).

VII. DAVANIN REDDİ DURUMUNDA VERİLECEK CEZA

Dava esastan reddedilirse davacı, beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına mahkûm edilir (HMK. Md. 49).

Yargıcın kusurlu davranışı nedeniyle, Devlete karşı açılan tazminat davası reddedildiğinde, davacı, disiplin para cezasına mahkûm edilecektir.

Bu cezaya, davaya bakan mahkeme karar verecektir.

Para cezasının verilebilmesi için, esastan reddi gereklidir.

VIII. RET HALİNDE YARGIÇ YARARINA TAZMİNAT

HMK. md. 49, 1086 sayılı Kanun'un 576'ncı maddesinde olduğu gibi, davanın reddi halinde, yargıç yararına maddi ve manevi zarara hükmedilmesi esasına yer verilmemiştir. Zira, dava doğrudan doğruya yargıç aleyhine açılmayıp, Devlet aleyhine açıldığından, davanın tarafı olmayan, üçüncü kişi konumunda olan yargıç için, bu davada maddi ve manevi tazminata karar verilmesi uygun görülmemiştir. Kuşkusuz, yargıç, haksız dava nedeniyle uğramış olduğu maddi ve manevi zarar nedeniyle, davacıya ayrı bir tazminat davası açabilecektir.

IX. RÜCU DAVASI

- A. Devlet, ödediği tazminat nedeniyle, ödediği tazminatı, sorumlu yargıçtan isteyecektir.
- B. Dönüp isteme, ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde olacaktır.
- C. Devletin sorumlu yargıca karşı açacağı DÖNÜP İSTEME (rücu) davası, tazminat davasını karara bağlamış olan mahkemede görülür.
- D. Devlet, tazminatı öder ve ödediği parayı sorumlu yargıçtan isterse, bunun için dava açacaktır. Başka bir anlatımla, mahkeme kararı olmaksızın, kendiliğinden, aylığından kesemeyecektir. Mahkeme, tazminat davasını inceleyip, karara bağlayarak, uyuşmazlık hakkında zaten en iyi şekilde bilgi sahibi olmuş durumdadır. O nedenle, bu mahkeme, dönüp isteme davasını da kısa süre içinde gerçeğe uygun bir biçimde karara bağlayabilecektir.

IX. SONUÇ

Yeni Usul Kanunu, yargıçların yargı erkini kullanırken bireyle-re verdiği zararların tazmini konusunu önemli ölçüde değiştirmiştir. Buna göre, dava yargıca değil, Devlete açılacaktır. Sorumluluk nedenleri sayılı ve sınırlı olarak gösterilmiştir. Davacı davayı kaybettiğinde otomatik olarak yargıç yararına tazminata hükmedilmeyecektir. Öte yandan tazminat davası açılması, yargıç hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılması veya mahküm olması koşuluna bağlanamaz. Devletin sorumluluğunun ön plana alınmış olması, yargıcın sorumluluğunu hafifletmemiştir. Yargıç, dava resen ihbar edileceğinden, haberdar olduğu dava için savunma ve delil sunma haklarını kullanabilecektir.